

Den Haag, 12 mei 2014

In uw brief van 14 maart 2014 heeft uw vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mij verzocht om een reactie op de brief van Advies Onderwijsrecht. In deze brief gaat mevrouw S. van Advies Onderwijsrecht, aan de hand van een specifieke casus, in op de rol van de inspectie bij de schorsing en verwijdering van leerlingen. Zij verzoekt u prioriteit te geven aan het toezicht op de naleving van de regelgeving rond schorsing, verwijdering en weigering toelating door scholen.

Hieronder ga ik in op het wettelijk kader rondom schorsing en verwijdering, op de rol van de inspectie hierbij en op de mogelijkheden voor bemiddeling en rechtsbescherming die open staan voor individuele ouders en leerlingen. Voor ik dat doe, wil ik graag kort ingaan op de specifieke leerling die in de brief van Advies Onderwijsrecht wordt genoemd. Zijn onderwijsloopbaan is, om verschillende redenen, niet goed verlopen en hij heeft lang geen onderwijs gehad. Gelukkig is voor hem, nadat de bemiddeling aan een onderwijsconsulent is overgedragen, een nieuwe onderwijsplek gevonden.

Schorsing en verwijdering van leerlingen en de rol van de inspectie daarbij

Zoals aangegeven in de brief van Advies Onderwijsrecht is wet- en regelgeving voor schorsing en verwijdering in het voortgezet onderwijs geregeld in de WVO en in het Inrichtingsbesluit WVO. Kern ervan is dat een school voor voortgezet onderwijs een leerling pas mag verwijderen als een andere school bereid is gevonden om de leerling toe te laten. Met de invoering van passend onderwijs gaat vergelijkbare wet- en regelgeving ook voor het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs gelden.

Schorsing en verwijdering alsmede het beleid daaromtrent is de verantwoordelijkheid van de school zelf. Zij maakt de afweging wanneer welke sanctie gerechtvaardigd is en voert daarover overleg met de ouders. In het schooljaar 2012/2013 zijn er ruim 5.300 leerlingen geschorst en ongeveer 600 verwijderd.¹ In relatie tot het totaal van 930.000 leerlingen in het voortgezet onderwijs laat met name het aantal verwijderingen zien dat dit een instrument is dat scholen zeer terughoudend gebruiken.

De rol van de inspectie bij schorsing en verwijdering is ook vastgelegd. Zo moet de school de inspectie in kennis stellen van een schorsing van langer dan één dag. Verwijdering geschiedt pas na overleg met de inspectie. Bij een melding van een voornemen tot verwijdering wijst de inspectie de school op de wettelijke voorschriften en de beroepsmogelijkheden voor ouders. Mocht het bevoegd gezag overgaan tot definitieve verwijdering, dan moet de school de inspectie hiervan schriftelijk en met opgave van redenen in kennis stellen. Bij een melding van een definitieve verwijdering ziet de inspectie erop toe dat dat met opgave van redenen gebeurt. Het behoort tot de professionele ruimte van een inspecteur om te beoordelen of een melding van schorsing of verwijdering aanleiding geeft voor nader onderzoek. In een eventueel nader onderzoek kijkt de inspectie of conform wet- en regelgeving is gehandeld.

¹ Zie voor meer informatie ook de factsheet schorsingen en verwijderingen 2008-2013: <http://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuwsberichten/aantal-geschorste-leerlingen-in-het-voortgezet-onderwijs-gestegen-aantal-verwijderde-leerlingen-gedaald.html>

Uit de brief van Advies Onderwijsrecht blijkt dat mevrouw S. van mening is dat elk geval van schorsing of verwijdering door de inspectie onderzocht en beoordeeld zou moeten worden. Een dergelijke taak is echter niet bij de inspectie belegd, zoals de inspectie zelf in haar reactie aan mevrouw S. ook aangeeft.

Het toezicht van de inspectie is risicogestuurd; onderzoek kan plaatsvinden indien een school in negatieve zin opvalt. Bijvoorbeeld omdat een school opvallend veel leerlingen schorst of verwijderd. In die gevallen kan de inspectie onderzoek doen en beoordeelt zij de school met behulp van het toezichtkader op haar handelen en start indien nodig een interventietraject.

Aandacht voor thuiszittende leerlingen

Doorgaans betekenen schorsing en verwijdering slechts een korte onderbreking waarna de leerling de reguliere schoolgang weer hervat. In sommige gevallen, zoals in de casus die in de brief van Advies Onderwijsrecht wordt geschetst, leidt een schorsing of verwijdering tot thuis zitten. Ik ben het eens met mevrouw S. dat dit een zeer ongewenste uitkomst is.

Het terugbrengen van het aantal thuiszittende kinderen en jongeren is voor mij prioriteit. Ieder kind dat thuiszit, is er één te veel. Ik heb dan ook verschillende maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat er minder kinderen thuis komen te zitten en zij sneller terugstromen naar het onderwijs; zoals verbetering van de registratie van thuiszittende leerlingen, versterking van de leerplichtfunctie, inzet van onderwijsconsulenten en aanscherping van wetgeving. Verschillende regionale initiatieven laten zien dat een actieve gezamenlijke aanpak van scholen, samenwerkingsverbanden, gemeenten en ouders de sleutel is voor succes.

Ondanks deze acties zitten nog teveel leerlingen thuis. In de leerplichtbrief 2014 (kamerstuk 26 695, nr. 95) heb ik u daarom geïnformeerd over de extra acties die in gang zijn gezet. Ook heb ik daarin aangegeven dat ik actief ga stimuleren dat alle samenwerkingsverbanden en gemeenten regionale afspraken maken over de aanpak van thuiszitten. De invulling hiervan wordt onderdeel van het implementatieplan passend onderwijs voor de periode 2015–2020 dat u voor de zomer van mij ontvangt.

Mogelijkheden voor ouders en leerlingen bij schorsing en verwijdering

School, ouders en leerling zijn het niet altijd met elkaar eens over een besluit tot schorsing of verwijdering of over het vervolgtraject. Het is dan niet aan de inspectie om een inhoudelijk oordeel te vellen. Wel staan in deze gevallen andere mogelijkheden voor onafhankelijk advies, bemiddeling en geschillenbeslechting open.

Dreigt een leerling na een schorsing of verwijdering (langdurig) thuis te zitten, dan kunnen leerplichtambtenaren en de onderwijsconsulenten ondersteuning bieden om een passende schoolplaatsing te realiseren. Een leerplichtambtenaar kan hulp bieden zodra blijkt dat een jongere geen onderwijs meer volgt. Onderwijsconsulenten zijn onafhankelijke deskundigen en adviseren ouders en scholen kosteloos over maatregelen die kunnen helpen om de leerling onderwijs te laten (blijven) volgen als hij of zij vier weken of langer thuis zit zonder uitzicht op schoolplaatsing.

Ouders kunnen een geschil over een besluit van het bevoegd gezag over de verwijdering van hun kind ook voorleggen aan verschillende instanties. In de eerste plaats kunnen zij binnen zes weken nadat het besluit kenbaar

is gemaakt, bezwaar aantekenen bij het bevoegd gezag. Verder kunnen ouders die vermoeden dat er sprake is van ongelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, een oordeel vragen aan het College voor de Rechten van de Mens. Een derde voorziening is opgenomen in de Wet passend onderwijs: met ingang van 1 augustus 2014 is er een tijdelijke, landelijke geschillencommissie passend onderwijs waar een geschil over verwijdering van een leerling kan worden voorgelegd. Ten slotte staat de gang naar de rechter open.

Van de procedures hebben de sectororganisaties en het ministerie een overzicht beschikbaar gesteld op: <http://www.geschillenpassendonderwijs.nl/>. Voor vragen over het onderwijs kunnen ouders ook (gratis) terecht bij het landelijke ouderinformatiepunt 0800-5010.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker